

ministre posebej na to opominjati. — Vážna sta bila dva predloga, katera je vložil v isti seji poslanec dr. Krek zastran preskrbljevanja delavcev za starost in onemoglost in pa zastran državnih diurnistov, ki naj bodo plačani kakor uradniki.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Drugi urad, ki se tudi dovolj trudi, da bi nas prejel slej ponemčil, so sodišča. Čut za pravičnost in pa zdrava pamet pravita, da imam ona, kojima naj razsodim, izpraševati kakor tudi soditi v njunem jeziku. Kako morem in če dobiti o stvari pravo sliko, in kako moreta dotičnika vedeti, kaj se je razsodilo! Že sodnik, ki se poslužuje tolmača, ne more si nikdar biti svest, da je sodil pravično, kajti navadno se stvar, če se pripoveduje v drugem jeziku, pokaže nekoliko drugače; kaj pa naj pričakujemo o sodniku, ki obtoženca, tožnika in priče izprašuje v jeziku, ki je tuj, torej neznan ali onim ali njemu? In še več.

Kdor je kedaj imel pri sodišču opraviti, ali celo to smemo seči, komur se še možgani niso izsušili, in kdor še v svojem srcu hrani le iskrico pravičnosti, bode nam pritegnil, če trdimo, da se pravici more ugoditi le tedaj, če sodnik razume jezik onih, katerim ima soditi, natanko, v vseh njegovih finesah. Potemtakem je (izjem bo jako malo) za sodnika sposoben n. pr. v Lahih le rojen Lah, v Nemcih le rojen Nemec in v Slovencih le rojen Slovenec.

Kako pa je v tem oziru pri nas na Avstrijskem? Nemci imajo nemške sodnike, Lahi laške, Ogri ogerske in mi Slovenci — večinoma nemške, to se pravi, ali trdo nemške, ali pa take, ki slovenski ali le slabo znajo, ali govoriti in razumeti nočejo. Sodniki, ki so slovenščine zmožni popolnoma, in ki se je pri obravnavah s slovenskimi strankami tudi poslužujejo, so bele vrane. Naše ljudstvo to brezčlovečnost hudo čuti in je tudi že mnogokrat po svojih poslancih proseče ali obupno klicalo do pravosodnega ministra, toda do danesnjega dne bili so vsi klici zastoni. Zaradi lepšega so se izdajali ukazi, kakor oni dne 18. aprila 1882, št. 20.513 ex 1881, ki velevali, da se ima s slovenskimi strankami od prve besede do zadnje posloovati slovenski, naglašajoč, da je jezik slovenski v to svrhu popolnoma sposoben, ali oni dne 15. maja 1862, 20. oktobra 1866 in 5. septembra 1867, ki vsi trije ukazujejo, da se je za slovenske stranke posluževati slovenskih tiskovin, ali oni dne 10. januarja 1889, ki velevali, da se imajo pri vseh sodiščih, pri kojih je soditi v slovenščini, oskrbeti dvojezični uradni pečati in dvojezične uradne izveske; — ali kakor smo rekli, vse to le zaradi lepšega, za resnico do poštenega prava v Slovencih ministrom doslej ni bilo, kajti po takih ukazih so uradniki še vse huje nemčevali nego poprej, in na naše zopetne pritožbe se ne jednemu nepokornemu uradniku ni zakrivil niti las, da ne rečemo, da se mu je preziranje in zasramovanje slovenskega naroda štelo v zaslugo! In sedanjí pravosodni minister, grof Gleispach, se je celo osmelil, našega velepospovedanega poslanca, vlč. g. dr. Gregoreca, ko se je ta v državni zbornici pritožil, da gornjeradgonski okrajni sodnik ne rabi slovenskih tiskovin, radi tega javno imeti za norca, rekóč, da je omenjeni sodnik vsled te pritožbe umrl. To se vendar pravi, slovenskemu narodu pljuvati v obraz! Vlč. g. dr. Gregorec je ministru mirno in resno odgovoril, da je gornjeradgonski sodnik umrl, kakor priča mrtvaški list, vsled vnetja pljuč, ljudstvo slovensko pa nato reče, tudi mirno in resno: »Gospod grof! Siromaki smo; ali pod našimi hodnimi srajcami

bijejo srca, ki za pravičnost plantijo in trdno zaupajo v Onega, ki bo pravičen nam, pa tudi vam!»

Oglejmo si okrajna sodišča. Izmed sodnikov in svetovalcev, kojih je na Slovenskem Štajarskem 20, je Slovencev le 6, izmed 31 adjunktov 13. Slovence minister poriva na Nemško ali Kranjsko, semkaj pa nam pošilja Nemce in kranjske nemškutarje. Kje so naši domačini gg. Wenger, Klobučar, Vedernjak i. dr.? Zato pa v Celje vedno prihajajo mladi nemški juristi, da se tam pripravljajo za slovenska okrajna sodišča. Pravo mesto je Celje za to! Komu ni še v spominu od otvoritve Narodnega doma? Ali se je potem čuditi, da se n. pr. pri prestopkih protokol in sodba pišeta le pri dveh južnostajarskih sodiščih v slovenskem jeziku, kakor je to vlč. g. dr. Gregorec ministru očital! Za 6699 Slovencev, bivajočih v radgonskem, emureškem in arvežkem okraju pa še uredbe, koje smo navedli poprej, niti ne veljajo!

Kaj naj rečemo o okrožnem sodišču v Celju? Sodiščni okrog šteje 197.693 Slovencev in 11.122 Nemcev, ali bolje večidel nemškutarjev. In glejte! Izmed 15 sodnikov, ki jih ima to sodišče, je le eden jedin Slovenec, in ta je samo svetovalski tajnik; vsi drugi so ostro nemškega mišljenja in odločni pristasi nemške stranke. Obravnave se vrše skoro vsakokrat v nemškem jeziku, in če tudi stranke niti besedice nemški ne umejo. Ali se je potemtakem čuditi, da obsodba izpade včasih krivično? Jeden slučaj: Pred nekoliko leti je bil v Celju mladenič, ki ni znal čisto nič nemški, zaradi umora matere obsojen na vislice, ali od cesarja na dosmrtno ječo pomiloščen. Revez je sedel v Karlavi in Gradcu že pet let, nato pa se je pravi morilec sam oglasil. Kako se je ta proces vršil? Protokol v predpreiskavi je bil nemški, zatožba državnega pravika nemška, poduk zatožencu nemški, prašanja do porotnikov nemška, odgovori in odgovori nemški, prašanja nemška, odgovor porotnikov nemški, sklepni govor nemški, razsodba nemška, skratka vse nemško. Zatoženec je sedel na zatožni klopi več dnij in pol noči in od vsega, kar se je govorilo, ni razumel nič, tudi razsodbe ne. In ko so slednjič ljudje že odhajali, vzkliknil je strahom: »Kaj je z menoj?«, na kar mu predsednik slovenski odgovori: »Na gauge prideš«. Ali je to še cloveško, o pravičnosti niti ne govorimo! Ta slučaj je letos pripovedoval vlč. g. dr. Gregorec v državni zbornici, in celjsko okrožno sodišče si zoper njega resnico do danesnjega dne ni upalo ziniti niti besedice in tudi gospod minister ne.

Od novega leta naprej bode tudi v Mariboru okrožno sodišče in sicer za sodne okraje: Ormož, Št. Lenart, Ljutomer, Marenberg, Gornjo Radgono, Ptuj, Slovensko Bistrico, Maribor levi breg Drave in Maribor desni breg Drave. Sodni okraj je torej slovenski, novo imenovani uradniki pa so kakor v Celju večidel nemški.

Končajmo to prežalostno poglavje! Le to še hočemo kratko omeniti, kako je z uradnimi pečati in nadpisi. Na in v okrožnem sodišču v Celju je vse nemško, tudi pečat, izmed okrajnih sodišč dvojezične uradne izveske nima niti jedno, dvojezične uradne pečate pa pet sodišč. — Tako se torej meri nam Slovencem pravica in sicer od tiste strani, ki je v to poklicana, da jo narodom varuje. In zakaj? Ker stoji v velikem političnem načrtu zapisano: Slovenci se imajo ponemčiti, popruniti.

O socijalnem vprašanju.

(Iz govora dr. Krika na Gornjskem.)
(Konoc.)

Tu je izborni govornik povedal več krasnih primer, da so ljudje bolje spoznali razmerje med nižjim

delavnim ljudstvom in med kapitalisti. Poslušalci so seveda z velikim navdušenjem pritrjevali. Potem pa je nadaljeval svoj govor nekako tako-le: Priprosto ljudstvo dela, kapitalisti pa bogaté. Denar ni rodoviten na pr. če se dene goldinar v skrinjo in se tam dolgo hrani, nima nikoli mladih. Če pa naložite denar pri trboveljski premogarski družbi, boste dobili ob svojem času obresti. Ali vam je morda denar zaslužil denar? Ne! Denar ni rodoviten. Kar ste obrestij dobili, tisto se je prišipnilo pri rodovitnosti zemlje in pri delu, katero opravljajo ondodni delavci.

Vsak človek pa dandanes teži za denarjem in išče le svojih koristij. Vsled tega so se začeli posamezni stanovi združevati. Mesto da bi se njihove kompanije skupno bojevale zoper skupnega sovražnika, bojujejo se same med seboj. In nasledek te nesloge je ta, da se debelé posamezni bogatini z žulji nižjega ljudstva. In radi tega, ker ni več združevanja, ker ni več ljubezni med ljudmi, je nastala tudi tista velikanska napaka, da je prišel denar za Boga. Denar je sveta gospodar. Pred denarjem vse kleči, najprej judje v svojih trebih in potem drugo ljudstvo po vrsti do zadnjega berača, a nihče ne pomisli, da ima ta denar svoj pogoj v delu in v zemlji. Dragi prijatelji, ako torej hočete, da bo boljše in boljše mora biti, potem je sveta dolžnost, da se nižji stanovi tesno združijo med seboj in da tako združeni energično zahtevajo svojih pravic nasproti tovarnarjem in kapitalistom. V združevanju je moč, torej bratje slovenski, združite se v različnih društvih!

K uresničenju tega pa je treba, da so ljudje prijatelji med seboj in k temu je treba vere in sicer krščanske vere. Vsi ljudje smo bratje med seboj in smo Očeta jednega sinovi; vsi se moramo združiti, ker le združevanje more odpraviti velikansko nasilstvo, katero zdaj tlačí delavske stanove. Človek je od Boga vstvarjen, za-to ima pravico, da tukaj na zemlji lahko živi, da si pridobi samostojnost in neki napredek v gospodarstvu. Človek ima neumrjočo dušo, za-to je njegovo delo toliko vredno; kar naredi, sme imenovati svoje. Živalsko delo ni toliko vredno; ako pes zajca vjame, ni njegov, marveč gospodarjev. Razloček je v tem, da je človek po božji podobi vstvarjen, da ima dušo itd. In Bog sam je človeka že tako vstvaril, da se združuje. Postavil je sv. zakon, da se množi tako imenitno bitje kot je človek. In država bi morala to združevanje ljudij in stanov pospeševati, a dela ravno nasprotno. Razdružuje ljudi, dovoljuje, da se upeljava civilni zakon, da se ljudje ne ženijo v cerkvi, marveč pred županom, kakor na Francoskem, Laškem, Ogerskem itd. Tako razdružuje država sedanjo družbo in s tem tudi sebe. Država ustanavlja slabe šole, v katerih se nič ne sliši o veri in s tem razdružuje družino, očeta, mater in otroke. Rad bi še dalje govoril o tem, toda moram hiteti, da se še malo polasam s svojimi nasprotniki.

Spoznali smo torej, da je država, da je družba bolna. Zdaj pa vidimo vsakovrstne »šintarje«, ki jo hočejo zdraviti. Vzamimo bolnika, ki tam pri peči leži. Vsaka baba, ki pride v hišo, mu svetuje druga zdravila, tako da bi poslednjič od samih zdravil konec vzel, če bi jih jemal. Tudi naša družba ima zdravnika, da bi kar izginila, ako bi ga poslušala. Ta zdravnik so socijalni demokratje, kateri hočejo vse stanove odpraviti in popolno enakost med ljudmi upeljati. Potem ne bo več nobenega hlapca, nobenega podložnika, vsi bodo sami gospodarji, tako zapeljujejo in slepi ljudi. Osebné lastnine tudi ne bo več, vse bodo imeli skupno. Boga ni in tisti, ki ga še priznava, je mišmaš. Svet se je razvil sam iz

sebe; vsi ti veliki svetovi na nebu so bili enkrat skupni, v času pa so se razpustili in tako je nastala naša zemlja, katera je obstajala v prvem začetku iz plinov in potem iz vode. Vode pa so se stekale, zemlja se je utrjevala in tako je nastala suha zemlja. Na tej zemlji je začel rasti mah, iz maha druge rastline in iz rastlin so se kar naenkrat začeli razvijati črvi in iz črvov po vrsti druge živali. In glejte čudo! Iz živalij se je poslednjič razvil človek, pameten človek kakor smo mi. Naš stari oče je bil torej orangutang ali gorila. Kdo bi ne bil ponosen na take pradede? In če se bo človek izobraževal, pravijo dalje, bo tako daleč prišlo, da ne bo več na svetu nobenega »lumpa«. — Tako pravijo socijalni demokratje, da je svet nastal. Te reči sem jaz sam nekoliko širše čital v njihovih knjigah. Slišal sem pa tudi, da je to govoril na socijalno-demokratskem shodu sodrug Kristan. Socijalni demokratje torej mislijo, da je človek zver in sicer nekoliko višja zver; nastal je iz živali, naj se tudi tako množi kot žival. Za-to pravijo, da med njimi ne bo zakona, zakon ni niti cerkven, niti državni. Vere ni, Boga ni, vsled tega tudi ni treba duhovnikov. Nobene druge stvari ni treba kakor združenja delavcev, ki bodo potem vladali svet. — Naj vam tu naslikam prihodnji svet, kakor si ga mislijo socijalni demokratje. Vsi ljudje bodo jednaki in bodo jednako delali. Jeden bo gnoj vozil, drugi dan bo šel v šolo in bo učil računstvo, potem bo šel za profesorja na vsenčilišče in četrty dan bo šel na cesto konjskih fig pobirat. Nobenega razločka ne bo med stanovi, noben ne bo imel ničesar svojega. Nobenega kosa lesa, nobenega stroja, nobene šivanke ne bo nihče smel imenovati svoje, vse bo lastnina države, vse bo v rokah uradnikov. Jaz vam pa hočem tu naslikati razloček med stanovi. Jaz sem učitelj filozofije v bogoslovju in se kot tak moram pečati s filozofijo ali modroslovjem. Če bi spisal knjigo o filozofiji in bi jo nesel pometaču na cesti, rekši: Ná, tu imaš knjigo, vzami jo in čitaj, bi je li bil vesel? O rajše bi imel vsak čik na cesti kakor pa to knjigo, katere bi ne razumel. Neumno je torej misliti, da bi vsi ljudje na svetu bili jednaki in da bi imeli jednake pravice. V Solčavi bi ravno tako lahko rekli kakor na Dunaju: Mi zahtevamo, da se nam napravi gledališče, mi zahtevamo kavarno, mi zahtevamo policaje itd. Kdo bo pa vse to skupaj spravil? Glejte, s takimi slepili goljufavajo ljudstvo ti najgrši »šintarji«, kateri ne verujejo ne v Boga, niti v kaj drugega. In zapeljano ljudstvo hlastno požira te laži in se tolaži s časi, ko bodo vsi za ministre. Socijalni demokratje imajo pokvarjen um in skaženo srce, za-to tako delajo. Skaženo srce pa je kakor njiva, kjer raste veliko plevela. Pognojena je sicer, a zanemarjena je, preorana ni, vsled tega rodi le pleve in plevel. Tako je srce preveč zanemarjeno tudi pri socijalnih demokratih. Za-to so za-nje tisti ljudje dobri, ki zapuščajo svoj dom, ki starišem žalost napravljajo, ki so nezvesti svojim ženam, rodovini in cerkvi. Za-nje je vsak dober, naj bo še tako zavržen, naj bo še tako hudoben. Mi pa potrebujemo mož zdravega uma in zdravega srca.

Opisal sem sam ob kratkem socijalno vprašanje. In prosim, ako mi kdo hoče ugovarjati, — med poslušalci je bilo tudi nekaj socijalnih demokratov — ako komu ni kaj jasno, naj se oglasi, jaz mu bom odgovoril, jaz bom na svojem mestu. Pokazal sem vam bolnika, sedanjo družbo, katero moramo ozdraviti. Ozdravili jo bomo po krščanskih načelih pravičnosti, po tistih načelih, za katero so hodili naši pradedje v boj, po tistih načelih, katera nam je v srce vcepila naša slovenska mati. Po teh načelih se spoznavajmo, zdru-

žujmo se, potegujmo se krepko za blagor delavskih stanov!

Dalje je slavní govornik omenil še to, zakaj socijalni demokratje ravno vero in duhovnike tako smrtno sovražijo; govoril je tudi o njihovih časopisih in o lažeh, katere so v njih. —

To so bile približno vodilne misli govora dr. Kreka na Gomiškem. Vsem tem izvajanjem je sledilo burno odobravanje in ploskanje. Bog živi vodjo slovenskih krščanskih socijalistov!

A. K.

Cerkvene zadeve.

Sv. Jožef pri Mariboru.

(Zgodovinska črtica.)

(Dalje.)

Z milodari so Bevorgovi dediči, lastniki Radvanja, olepšali cerkvico in postavili v njej nov krasen oltar, tik cerkvice pa hišo za cerkovnika. — Prenovljeno cerkvico je s pooblastilom papeževnega nuncija na Dunaju z dne 17. junija 1684 še istega leta posvetil lavantinski knezoškof Franc grof Stadion.¹⁾

Ker pa se je vse to godilo brez vednosti in dovoljenja hočkega nadžupnika, patrona župnije v Lembahu, h kateri je cerkvica sv. Jožefa do 1863 spadala, pritožil se je Anton Testa, nadžupnik v Hočah, pri višjem dijakonu in deželni vladi, in po mnogoletni pravdi mu je bilo leta 1687. patronstvo tudi čez cerkvico sv. Jožefa prisojeno.²⁾

Tudi v sledečih letih je bila cerkvica sv. Jožefa zelo obiskovana in čedalje bolj pogosto izraževala se je želja, naj bi se sv. Jožefu v čast postavila večja cerkev in ustanovil v njej beneficij. Oboje se je zgodilo početkom 18. veka najbolj vsled požrtvovalnosti blagega Bolfenka pl. Sinersberga.

Bolfenk pl. Sinersberg je bil nekaj časa solastnik Radvanja. Soproga mu je namreč bila Marija Elizabeta, udova Matjaša Henrika pl. Wintershofen. Ž njo je priženil med drugim Radvanj pri Mariboru in Brstje (Rüstenau) pri Ptuj, a imel je sestro prvega moža svoje soproge, Mariji Ani pl. Wintershofen izplačati 2000 gld. dedščine po stariših Jan. Henr. pl. Wintershofen in Benigni roj. Idungsbeug. Ker mu je soproga okoli l. 1670. umrla, prodal je Radvanj mariborskemu meščanu V. pl. Bevorgo ter se podal v Varaždin, kjer je imel lastno hišo. Bil je višji vojaški častnik pri slavonskem pešpolku, ki je koncem 17. veka imel v Varaždinu svojo posadko.

Umrli je koncem aprila 1698 v Varaždinu ter je bil pri tamošnjih frančiškanih pokopan.

Njegovo vseskozi plemenito in verno srce kaže nam najlepše njegova dne 13. aprila 1698 v Varaždinu pisana oporoka, s katero je ustanovil beneficij pri Sv. Jožefu.³⁾ Glasi se v prevodu tako-le:

»Moja, Bolfenka pl. Sinersberga oporoka ali poslednja želja.

Najprej priporočam svojo ubogo dušo neizmernemu usmiljenju presv. Trojice, Boga Očeta, Boga Sina, Boga sv. Duha. Amen.

Moje mrtvo truplo naj se zvečer odpelje z dvema konjema k očetom frančiškanom ter se položi v žer mrtvaške kapele. Zaradi tega se ima potrebno ukreniti z očetmi frančiškani. Za pogreb naj se proti plači vzame 12 bakel ali od družbe, ali iz župnijske cerkve ali pa od frančiškanov. Za potrebne voščene sveče in za vse drugo skrbeti je naprošen konjeniški stotnik, a za sveče se ne sme potrošiti več nego le 30 gld.

¹⁾ Ign. Orožen, I., 9., 22. in 538.

²⁾ in ³⁾ Tisti, I., 574.

⁴⁾ Sim. Povoden, rokopis, str. 578.

Dva dni zaporedoma naj se v mrtvaški kapeli poje črna maša, pri drugih oltarjih pa tri dni služi toliko sv. maš, kolikor bode sploh mogoče. Vsak duhovnik naj za sv. mašo dobi 30 kr., ubožcem pa se naj v teh treh dnevih da vsakemu jeden groš.

Očetom frančiškanom volim od svojega vojaškega zaslužka 50 gld., za kar naj služijo sv. maše.

Očetom kapucinom na Štajarskem volim 300 gld. od svote, ki se bode za moje vino na Štajarskem dobila. Ta denar naj kapucini razdelijo svojim samostanom, da bodo za mojo dušo sv. maše služili in pobožno molili.

Glavnega dediča vsega svojega premakljivega imetja v gotovini, srebrnini, obveznicah in vojaškem zaslužku, kakor tudi hiše imenujem svojo preljubljeno »Mämb«⁵⁾ gospodično Marijo Ano pl. Wintershofen, kateri dolžujem 2000 gld. dedščine po očetu in materi.

Moje nepremakljivo imetje, namreč dva vinograda v Zavrčah, dva vinograda na Košaku zunaj Maribora, tri vinograde na Posrku z veliko hosto vred, podložnika Martina Zupaniča na Gačniku, ki mi ima poleg navadne rabote odrajtovati na leto 50 gld., potem prosti travnik v Slov. goricah in drug za 150 gld. zastavljen travnik naj do svoje smrti uživa gospodična Marija Ana pl. Wintershofen, a naj za to stari grajski grofici Herberstein, roj. Sinersberg, ki mora zelo slabo (miserabl) živeti, plačuje na leto 25 gld., da se v molitvah spominja moje uboge duše.

Po smrti imenovane gospodične Marije Ane naj navedena zemljišča dobi cerkev sv. Jožefa pri Mariboru in sicer tako, da dva vinograda na Košaku z vsem, kar k njima spada, ravno tako tri velike proste vinograde na Gačniku in podložnika Zupaniča z dvema travnikoma dobi v last cerkev ter jej uživa tako, kakor sem je užival jaz, da se cerkev ohrani ter čast božja in sv. Jožefa vedno (durante mundo) pospešuje.

Ostali prosti vinogradi, in sicer najmanjši na Gačniku, katerega viničarija stoji vrh hriba tik hoste, potem trije vinogradi na Posrku z veliko hosto in dva vinograda v Zavrčah imajo se pa kot beneficij izročiti pridnemu, najmanj 40 let staremu duhovniku, da v cerkvici sv. Jožefa za me in mojo rodbino služi v vsakem tednu dve sv. maši.

Pravico podeliti beneficij (jus collationis) izročim slavnemu magistratu v Mariboru, ki bode torej imel skrbeti za to, da se pri vsaki spremembi prej ko prej nastavi drug beneficij.

Gledé pravice potrjenja (jus confirmationis) pa ne vem, bode li jo imel višji duhovnik ali pa kateri škof, ker se cerkev sv. Jožefa nahaja v oglejski škofiji. To zadevo bode že moral slavní magistrat preiskati. V ostalem pa prosim, naj slavní magistrat gleda na to, da se vinogradi, kakor cerkveni tako beneficijatovi ne bodo zanemarili, nego da ostanejo v tako dobrem stanu, kakor sem je jaz zapustil. Živino in vse drugo premakljivo blago, kar se pri vinogradih nahaja, sme imenovana gospodična »Mämb« prevzeti kot lastnino, kajti k ustanovi spadajo le zemljišča in nepremakljiva imetja.

Kakor hitro bode kapela sv. Jožefa zemljišča prevzela, naj mi od prvih letnih dohodkov postavi v sredi kapele ali pa na drugem primernem kraju spomenik iz rudečega marmorja z mojim navadnim naslovom in napisom: »Per diem sol non uret te, neque luna per noctem. Psal. 120. Miseriarum finis.«⁷⁾

⁵⁾ Prepis v kn. šk. arhivu v Mariboru.

⁶⁾ »Mämb«, — Muhne je v prvi vrsti teta in tujna, potem pa tudi sestrina. Svoje dni pa je »Mämb« bila vsaka ženska brez ozira na sorodstvo.

⁷⁾ »Po dnevu te solnce ne bode peklo, tudi ne luna po noči. (Ps. 120.) Konec nadlog«.